

Stefan, imię zakonne Patrycy od św. Stefana Przeczytański

[nauczyciel](#)

[pijar, pisarz, uczeń, kaznodzieja](#)

Ur. 1.8.1750,

Zm. 24.1.1817,

Dane rodziców

Jan Przeczytański

Wychowanie i wykształcenie

Wykształcony w [szkole pijarskiej](#) w [Międzyrzeczu Koreckim](#), do [zakonu pijarów](#) wstąpił 27 lipca 1774 roku w [Łukowie](#) i tam odbył dwuletni [nowicjat](#). Po jego ukończeniu dzięki swojej wiedzy i zdolnościom został zwolniony ze studiów zakonnych i od razu skierowany na studia [filozoficzne](#), które odbył w latach 1776-1778 w [Międzyrzeczu Koreckim](#).

Etapy kariery dot. edukacji

Po ukończeniu studiów przez trzy lata uczył w szkole w [Złoczowie](#). W okresie 1781-1783 pracował jako profesor [matematyki](#) w [Collegium Regium](#), w tym czasie pomagał Andrzejowi Gawrońskiemu, autorowi polskiego przekładu [podręczników](#) do [geometrii](#) i [algebry](#) S. L'Huiliera. W latach 1783-1784 i 1787-1788 pracował jako wykładowca [matematyki](#), [logiki](#) i [fizyki](#) w studium pijarskim w [Międzyrzeczu Koreckim](#). Następnie pracował jako nauczyciel i [prefekt](#) szkoły w [Łomży](#). Podczas obchodów urodzin króla [Stanisława Augusta](#) wygłosił w kościele farnym w [Łomży](#) patriotyczne kazanie, które nawiązywało do zaprzysiężenia konstytucji majowej i które zostało wydane drukiem. Odznaczony został za to przez króla medalem "Merentibus". W czasie insurekcji kościuszkowej działał w Komisji Porządkowej Łomżyńskiej.

Po rozbiorach do 1798 roku przebywał w [Łomży](#), potem przeniósł się do [Warszawy](#), gdy został mianowany na [asystenta prowincjała](#), pełnił także funkcję [regensa](#) i profesorem w [pijarskim](#) Wyższym Seminarium Duchownym w [Warszawie](#), od 1815 roku Działu Umiejętności [Warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk](#). Był jednym z kilku czołowych przedstawicieli władz zgromadzenia, którzy swoim wysiłkiem i zaangażowaniem uchronili [zakon](#) w pierwszych latach zaborów przed całkowitym upadkiem, był cenionym i popularnym kaznodzieją.

Był [rektorem](#) w [Piotrkowie Trybunalskim](#). W 1810 roku został wybrany na [prowincjała](#), pełnił ten urząd aż do śmierci, został pochowany w kościele pijarskim na ul. Długiej.

Był autorem wielu prac z homiletyki i logiki. Za jego życia zostały wydane m.in.: "Kazanie do zgromadzonej szlachty łomżyńskiej z okazji przysięgi na Konstytucje 3 Maja 1791 miane w Łomży. Dedykowane królowi" (Warszawa 1792); "Kazania", t. 1-4 (Warszawa 1815). Najznakomitsze jego dzieło to [podręcznik](#) do [logiki](#) "Logika, czyli sztuka rozumowania" (Warszawa 1816). Był to drugi [podręcznik](#) do [logiki](#) w języku polskim, został bardzo dobrze przyjęty i oceniony – „najlepszy [...] napisany w duchu sensualizmu i empiryzmu”; „czerpiący więcej z Locke’a niż Condillaca”. Część jego prac religijnych wydał pośmiertnie Szymon Bielski.

Fakty z życia osobistego

Pochodził z rodziny drobnoszlacheckiej z województwa braclawskiego.

Po powstaniu listopadowym jego ciało wraz z innymi wybitnymi [pijarami](#) zostało pochowane w 1834 roku zbiorowej mogile na cmentarzu powązkowskim.

Żył w [XVIII-XIX wieku](#).

Bibliografia

Przedmiotowa

1. M. Ausz, K. Puchowski, *Przeczytański Patrycy od św. Stefana*, [w:] Komisja Edukacji Narodowej 1773-1794. Słownik biograficzny, red. A. Meissner, A. Wałęga, Warszawa, 2018.